

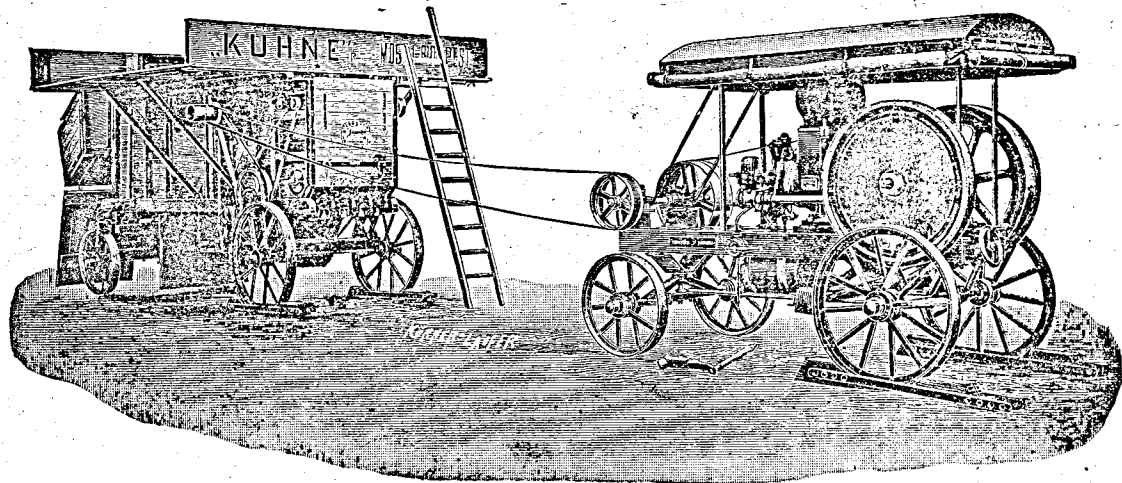
ERDÉLYI GAZDA

XLIV. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1912 Április 28.

17. SZÁM.

Mindennemű **Talajművelő és porhanyító** eszközöket

VERA II. és MOSONI DRILL
sorvetőgépeket, új 2012

ROYAL-DRILL

sorbavető műtrágyaszóró gépeket,
híres **'Osborne'** aratógépeket
elsőrendű kivitelben szállit

'KÜHNE' mezőgazdasági
gépgyár r.-t. **Moson.**

FŐRAKTÁR:

Elsőrendű benzinmotoros cséplőkészletek 3-20 lóerőig. BUDAPEST, VÁCI-KÖRUT 57/a.

I. H. C. Benzin-Motorok gazdasági üzemek számára a legjobbak,

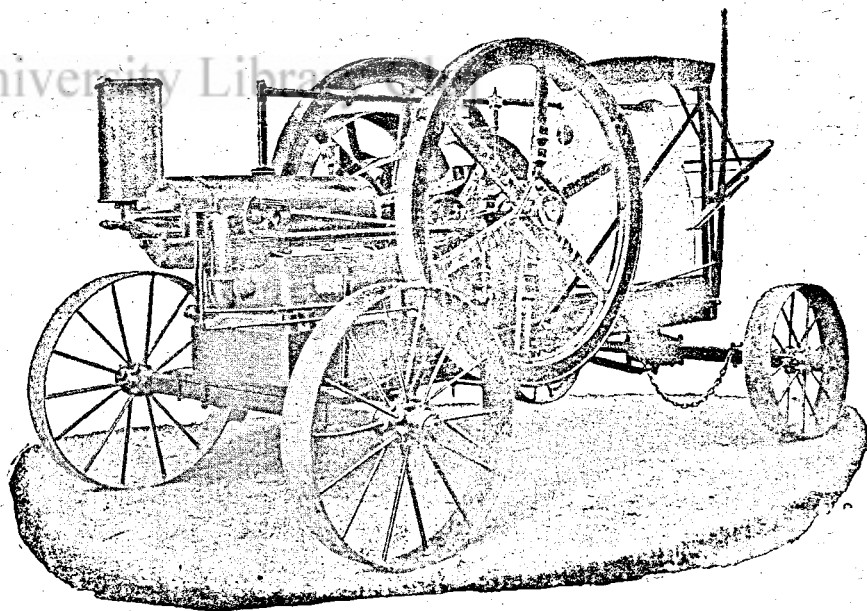
mert szerkeztük oly egyszerű, hogy a kezelést a legegyszerűbb bérésre lehet bízni; mert az alkatrészek cseréléséhez szakértő nem kell; mert kiváló erősen vannak építve és mégis meglepően olcsók; mert üzemük teljesen biztos.

G y á r t m á n y a i n k:

- 1. H. C. Vertical-Benzinmotorok 2, 3 és 5 tényleges lóerővel (szecs kavágó, daráló gép, répavágó, körfűrész, tengerimorzsoló, vízszivattyú stb. stb. hajtására.)
- 1. H. C. Horizontál-Stabil-Benzinmotorok, 4, 6, 8, 10, 12, 15 és 20 tényleges lóerővel, (takarmánykamra, villanytépő, malom, stb. stb. számára.)
- 1. H. C. Horizontál-Benzinlokomobilok 4, 6, 8, 10, 12, 15 és 20 tényleges lóerővel, (cséplőgép, tengeriszártépőgép, tengerimorzsológép stb. stb. számára.)
- 1. H. C. Famous-Vertical Benzinmotorok 2, 3 és 5 tényleges lóerővel, kézikocsira szerelve, (kisebb fajta cséplőgépek számára.)
- 1. H. C. Benzin-Magánjárók (Traktorok) 12, 15, 20, 25 és 45 tényleges lóerővel, (cséplés, vontatás, szántás stb. számára.) 2731

Részletes katalógust és árjegyzéket kívánságra díjmentesen küld:

**International Harvester Company of America,
Budapest, V., Váci-ut 98. sz.**

Mindennemű

Gazdasági gépek, eszközök és anyagok

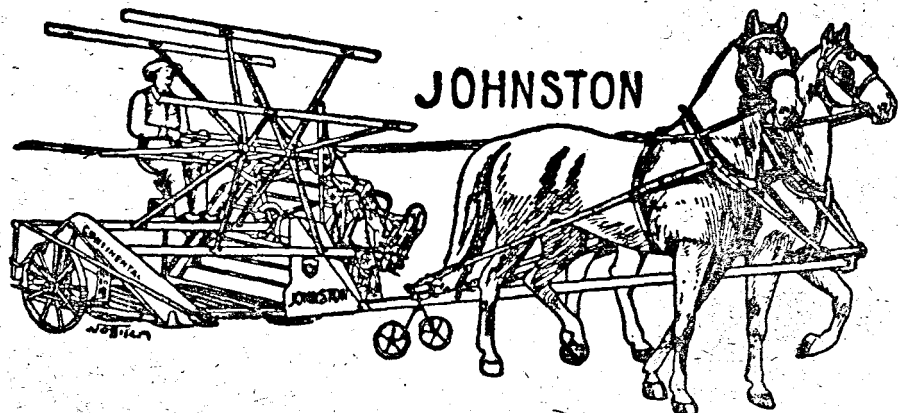
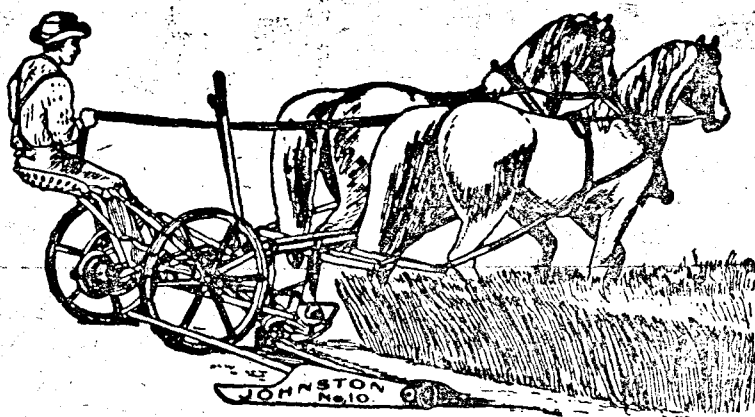
legelőnyösebb beszerzési helye a

Székely Gazdák Szövetkezete, Marosvásárhelyt

**Kühne mosoni gépgyára és Mc. Cormick arató-
gépgyár erdélyrészi vezérképvisellete.**

Elsőrendű borsajtókat, szőlőzuzókat, ekéket, vetőgépeket és boronákat, továbbá tárcsásboronákat, kukoricaszártépőgépeket készletben tartunk s azonnal szállithatunk.

Az eredeti amerikai
„Johnston“ kévekötoző,
 marokrakó-
 aratógépek, fűkaszálók és
 szénagyűjtőgereblyék

tökeletes munkájuknál, mint
 egyszerű és tartós szerkezetüknel fogva,
 minden gazda elismeri, hogy
 az első helyet foglalják el.

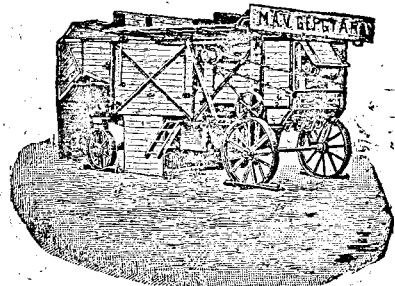
Ajánlattal és ábrás leirással készséggel szolgál:

Bächer Rudolf — Melichar Ferenc

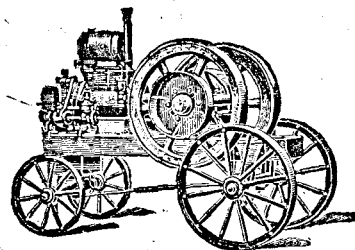
Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 68. szám.

2672

**Az állami gépgyár
 gyártmányai.**

Acélkeretű, golyóscsapágyas cséplőgépek, 10 légkörnyomásra szerkesztett lokomobilok.

Legújabb rendszerű államgépgyári **benzinmotorok** karburátorral.

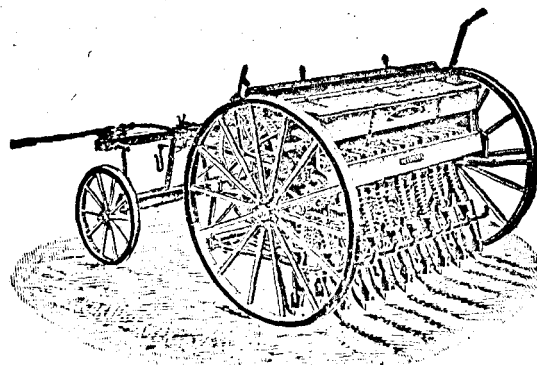
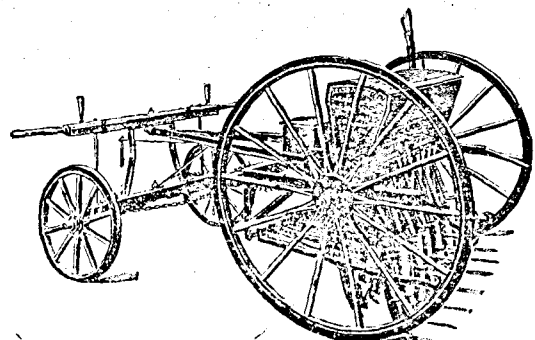
Utimozdonyok, gőzekék,
 aratógépek, fűkaszálók,
 államgépgyári félstabil
 compound gőzgépek.

Rendkívül olcsó üzemű államgépgyári

szívógázlokomobilok.

A Losonci Mezőgazdasági Gépgyár Rész-
 vénytársaság gyártmányai:

Losonci tolóhengeres,
Rekord meritókanalas rendszerű
 és szab. **Rekord II.**
 kombinált vetőgépek. — Különleges
répavetőgépek.

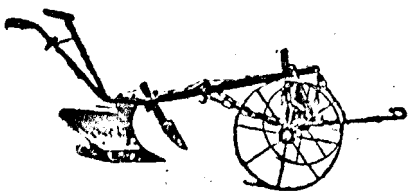

Kalmár-féle gabonatisztító rosták. Malomberendezések.

Resicai ekék, boronák.

Laas-rendszerű répakapák.

Különféle talajmívelő eszközök stb.

Részletes árjegyzékkel és árajánlatokkal szívesen szolgál:
 A Magyar Kir. Államvasútak Gépgyárának

Vezérügynöksége.

BUDAPEST, V., Váci-körút 32. szám. 2024

ERDÉLYI GAZDA

AZ E. G. E. TAGJAI INGYEN-KAPJÁK
ELOFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/4 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLER.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET-, ERDÉLYRÉSZI GAZDASZTI EGYESÜLET
ÉS AZ ERDÉLYRÉSZI KERÉSZETI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VÁSÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES. KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZAM.
A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A siófoki országos gazdagylés.	203
Vegyünk részt az első országos kukoricakiállításon! (J.)	203
A fehér csillagfürt magtermelése. Juhász Arpád.	204
Az istállótrágya kezelése.	205
Kisebb szakközlemények.	207
Kormányintézkedések.	208
Vegyes közlemények.	209
Hírdetések.	

A siófoki országos gazdagylés.

Egy pár hét választ el bennünket mindössze a Magyar Gazdaszövetség által Siófokra június hó 19-re összehívott gazdagyléstól, azért talán nem lesz érdektelen már most ráterelni a magyar gazdák figyelmét azokra az aktuális kérdésekre, amelyek Siófokon megvitatásra kerülnek. Nem valami rózsás körülmények között hangzik el a Gazdaszövetségnek Siófokra hívó szövege sem. Az immár állandósult politikai zavarok miatt nem jut idő semmiféle jelentős társadalmi és gazdasági kérdés megoldására, szerencse, hogy a nemzet életöszöne annyira, amennyire le tudja nyugozni az immár állandósult zavarok folytán előidézett zsidbadságot is a dolgok azért látszólag mennek a régi kerékvágásban. Új ösvényeket azonban a nemzet haladásának nem tudunk nyitni, nem tudtuk különösen a nemzetfenntartó elemek, a földmivelő népnek jogos és méltányos kívánságait kielégíteni, régi sérelmeit orvosolni, csak különös véletlennek köszönhető, hogy a mostoha helyzet dacára, a mikor a kivándorlás a destruktív törekvések romboló munkája állandóan tizedeli, állandóan gyöngíti a földmivelő osztályt, ez az osztály még is annyira, amennyire meg tudta őrizni erős, egységes voltának a látzatát.

Sokáig azonban nem tarthat ez a dolog így. A földmivelő nép teherbíró képessége kimerülőben van s ennek dacára folyton újabb terheket raknak rá. Éppen azért, hogy a nagyobb katasztrófát kikerülhessük, sürgős szükség van alkalmazásba venni mind-

azokat az eszközöket, amelyek segítségével talpra lehet állítani, meg lehet erősíteni a magyar gazdaközönseget. Hogy mik legyenek ezek az eszközök, azt már évekkel ezelőtt megállapították. Első sorban is nemzeti jellegűvé kell tenni a magyar birtokpolitikát. Ehhez természetesen törvényhozási intézkedések szükségesek, a törvényhozásnak messzemenő anyagi áldozat készsége. Ha ezt az első lépést megtettük, akkor meg kell állapítani mindazokat a célszerű módokat, amelyekkel a földbirtok jövedelmezőségét gyarapíthatjuk, a földmivelő nép megélhetését könnyebbé tehetjük.

A birtokpolitikát nemzetiye tenni nem is volna tulságosan nehéz. Vegyünk példát a nemzetiségektől, a melyek mai hatalmas pénzintézeteik révén sorba vásárolják össze a magyar földbirtokot, de csak azért, hogy azokba a nemzetiségi eszmék hivatást. Itt tehát az a teendő, hogy a telepítési és parcellázási üzletet vegye kezébe, vagy legalább is helyezze teljes mértékben felügyelete alá a magyar állameszme legfőbb öre: a kormány. Meg kell alkotni mielőbb a telepítési és parcellázási törvényt, még pedig olyan irányelvek szerint, amilyenek a Darányi-féle törvényjavaslatban vannak lefektetve. Ennek segítségével valóságos szigeteket ékelhetünk a nemzetiségi tengeráradat közepébe. Nagyon természetes azonban, hogy a földbirtokpolitikának demokratikusnak is kell lenni, a mindinkább erősödő földéhséget le kell csillapítania, úgy azonban, hogy ebből ne származzék egészségtelen birtokmegosztás. Elő kell tehát az eddiginél is nagyobb mértékben segíteni a bér- és szövetkezetek alakulását. Erről mindről gondoskodhatik az új telepítési és parcellázási törvény, amelyet a gazdaközvélemény oly hosszú idő óta sürget.

De nemcsak földhöz kell juttatni a népet, hanem gondoskodni kell arról is, hogy a föld biztos megélhetést nyújtson művelőinek. A magyar gazda jövedelmének túlnyomó nagyrésztét közvetítők harácsolják el. Ezen kell végre-valahára segíteni. Meg kell teremtenünk mielőbb a falusi termelők és a városi fogyasztók között nélkülözhetetlen közvetlen összeköttetést. Nem szabad engedni

hogy a mezőgazdaság által termelt élelmiszerek s minden egyéb termék olyan cikornyás, tüskékkel borított uton jussón el a fogyasztóhoz, hogy mire az ut végére ér, akkorára éppen a legilletékesebbek látják az illető terméknek a legkevesebb hasznát. Ennek a kivívása tudjuk jól, hogy társadalmi feladat lesz inkább, de vajjon a magyar társadalom miért ne számíthatna itt is az állam segítségére, hiszen az állam is minden erejét a társadalomnak köszönheti, valami kis dolgot tehát elvárhat tőle. Ha e kérdést szerencsésen sikerül megoldani, félig-meddig megoldottuk a földbirtok jövedelme fokozásának a kérdését is. Itt azonban természetesen lesz még más teendő is és a siófoki országos gazdagylésnek éppen az lesz a legfőbb feladata, hogy összegezze a magyar gazdaközönség, első sorban is a kisgazdáknak erre vonatkozó minden kívánságát s azt kellő nyomatékkal tudomására hozza az érdekelteknek.

Vegyünk részt az első országos kukoricakiállításon!

(J.) Az első országos kukorica kiállítás egyik legfontosabb célja az országban termelt kukorica fajtáknak és azok elterjedésének megismertetése. Az adatok, melyek ezen tekintetben rendelkezésünkre állanak valóban nagyon hiányosak, jóformán azt sem tudjuk határozottan, hogy az egyes vidékeken hányféle kukorica fajtát termelnek, pedig igen sokféle termelésével foglalkoznak nemcsak az országban, de egy és ugyan azon vidéken is. Ha ebben a tekintetben nézzük a helyzetet Erdélyben, bizony azt láthatjuk, hogy tiszta képet nem kapunk és nem is adhatunk arra, hogy az egyes kukorica termelő vidékeken milyen kukoricát termelnek. Erdélyben majdnem minden vidéken, de talán azt mondhatom minden gazdaságban nem egy, hanem többféle termelésével foglalkoznak. Hisz volt alkalmam tapasztalni, hogy egy kis gazda a maga kis területén hatféle kukoricát termelt a múlt évben.

Kukorica termelését Erdélynek fejlesztenünk kell, megfelelőbbet is, jobbat is és

Magyar

Gazdasági és kert

Mezőgazdák

2003

Magvak

szövetkezete

legjobb beszerzési forrása

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

többet kell termelnünk, mint a milyent és mint a mennyit eddig termeltünk. Hogy pedig ezt helyes alapokra fektetve tehesük, ahhoz első sorban szükséges, hogy tudjuk mit és milyen kukoricát is termeltünk eddig, megfelel-e az a mi viszonyainknak, vagy nem.

Erre alapot teremthetünk az által, ha iparkodunk megmutatni, megállapítani azt, hogy mit is termeltünk eddig. Ezért szükséges volna a magunk szempontjából és a kiállításon való részvétel céljából is, ha az országos kukorica kiállítás keretében Erdély is bemutatná összegyűjtve, az általa termelt kukorica fajtákat. Nagyon kívánatos volna, ha gazdaközönségünk ezen a kiállításon minél tekintélyesebb számmal és anyaggal venne részt. Erdélyi kukoricát termelő vidékben igen üdvös volna, ha vidékenként legalább egy-két gazda összegyűjtené az ott termelt féléseket, azokat saját gazdaságában, teljesen azonos viszonyok között, egyenlő művelési eljárás mellett termelné bár kisebb területen is, és megfigyelné, hogy a sok közül melyik felel meg legjobban azon a vidéken termésmennyiség, termésmínőség tekintetében, melyeknek az érés következik be a legmegfelelőbb időben. Az ilyen irányú kísérletek megbízható eredményének messzekiható jelentősége lenne a kukorica termelés fokozása, okszerűbbé s jövedelmezőbbé tétele szempontjából, nemcsak az illető vidékre, hanem az egész országra is.

Ami a kukorica művelését illeti, az bizony épp nálunk igen sok kíváni valót hagy hátra, miután a kiállítás keretében a különböző művelési módok mellett elért eredmények is fel lesznek tüntetve, igen helyes volna, ha ugyanazon gazdaságban, ugyanazon kukorica fajttal különböző művelési eljárás mellett összehasonlítást végeznénk és megállapítanánk az egyes eljárások mellett elért eredményeket. Most folyik a tengeri vetés javában Erdélyben, még nem késő vethetünk az eddig szokásos eljárásunk mellett, vethetünk sorba, fészekbe, négyzetbe stb. is, mivelhetjük azt különböző módon, simán, töltögetve, amerikai módon stb. Ha ezt meg tesszük, nem fogunk meddő munkát végezni, meg lesz annak a kedvező hatása, és nemcsak magunk fogjuk annak hasznát látni, hanem gazdatársaink is.

Végezzünk trágyázási és műtrágyázási kísérleteket ugyanazon tengerivel; a műtrágyázási kísérletek beállításánál a foszfor mellett a káli és a nitrogén trágyák alkalmazására különösen tekintettel legyünk.

A művelésre, trágyázásra vonatkozó összehasonlításokat illetve azok eredményét figyeljük meg az egész tenyészidő alatt, a megfigyeléseinket, tapasztalatainkat, elért eredményeinket jegyezzük pontosan fel és

annak idején grafikai kimutatást készítsünk azokról, feltüntetve természetesen a jövedelmi eredményeket. Megfigyeléseink keretéből ne felejtjük ki a szár fejlődésének termésmennyiségének, minőségének észleletét sem.

Különösen kérjük a kukorica nemesítéssel foglalkozó gazdákat, mert hála Istennek, vannak Erdélyben kiváló nemesítők, hogy a kiállítás keretében mutassák be az elért eredményeiket, a nemesítési eljárásokat feltüntetve a rendelkezésükre álló összes adatokat.

A kukoricát termeljük házilag, felesen, harmadosan, az eredmények e tekintetben eltérők, készítsünk ezekre vonatkozólag jövedelmi számításokat és az eredményeket mutassuk be a kiállításon.

Minden a kukorica termelésére, művelésére, feldolgozására vonatkozó sokszor, egész különleges eljárások divnak egyes vidékeken, ezekre is terjesszük ki megfigyeléseinket és mutassuk be ezeket is.

Ilyen irányú felhívást intézett az OMGE által kiküldött rendező bizottság a kukorica termelőkhoz.

Ne sülyesszük ezen felhívásokat a papirkosárba, hanem ellenkezőleg iparkodjunk a felhívásnak eleget tenni. Jelentkezzünk magunk és biztassuk gazdatársainkat is a jelentkezésre. Ne sajnáljuk a munkát, az időt, azt a kevés költséget, amivel a kiállításon való részvétel jár, vegyünk részt testületileg és részvételünket jelentsük be minél előbb!

A kiállításon minden egyes résztvevő 2 (kettő) korona bejelentési díjat és később megállapítandó térdíjat fizet. A kiállítás díjazással kapcsolatos, díjak fognak kifizetni minden egyes irányban végzett kísérletre. A beküldött eredményeket a kiállítás rendező bizottsága külön szakkatalógusban fogja feltüntetni, úgy hogy ez a katalógus egyszerűs mind az ország intenzívebb kukorica termesztoinek teljes névjegyzékét is fogja szolgáltatni, amely különösen abból a szempontból bir jelentőséggel, hogy az ország kukorica termesztoi abban feltalálhatják az egyes vidékeken bevált és szép eredményeket feltüntető tengeri fajták vetőmagbeszerzési forrásait. Ezen a kiállításon lesz alkalmuk a vetőmagnemesítéssel foglalkozóknak is eddigi kísérleteiket és az elért eredményeket bemutatni.

A kiállítás rendező bizottsága lehetőleg minden nagyobb kukorica termesztoinek megküldötte a kiállítás részvételi felhívását, a rendelkezésére állott címek azonban nem ölelhetvén fel az ország valamennyi kukorica termesztoit, azért azon termesztoik, akik ily felhívást nem kaptak és arra igényt tartanak, a felhívás megküldése iránt keressék

meg a kiállítás rendező bizottságát (Budapest, IX. Köztelek-u. 8.) vagy forduljanak az Erdélyi Gazdasági Egylethez, ahol minden tekintetben felvilágosítást, utbaigazítást adnak a kiállításra vonatkozólag.

A fehér csillagfürt magtermelése.

(Felelet a szerkesztőséghez intézett több-ily irányú kérdésre.)

A fehér csillagfürt termelése kétféle szempontból történhetik a mi viszonyaink között. Termelhetjük magnyerés szempontjából és termelhetjük zöldtrágyázási célokra.

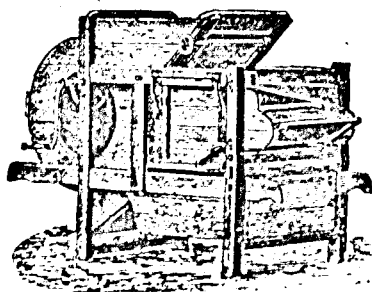
A fehér csillagfürtnek két változatát ismerjük, egyik a gömbölyü magu fehér csillagfürt, a másik a laposmagu fehér csillagfürt. Ugy a magnyerést, mint zöldtrágyázást illetőleg hazai kísérleteink alapján a lapos magu csillagfürt termelését inkább lehet ajánlani, mint a gömbölyü maguét, mert minden tekintetben jobban bevált. Magnyerés szempontjából a lapos magu fehér csillagfürtöt előnyösebbnek tartjuk azért, mert kevésbé igényes, nagyobb termést ad és az érés idejében a hüvelyei nem pattannak fel oly könnyen, mint a gömbölyü magu fehér csillagfürté, vagy a sárga, kék csillagfürté, a miért is letakarítása kevesebb nehézséggel és veszteséggel jár.

Zöldtrágyázás szempontjából pedig különösen azért előnyösebb, mert a levelei szélesebbek, nagyobb tömeget adnak, a talajt amellet jobban beárnyékolják, aminek következménye, hogy lekerülte után a talaj kedvezőbb állapotban marad vissza.

A fehér virágu lapos magu csillagfürt magnyerés szempontjából termelhető úgy a homokosabb, mint a kötöttebb természetű talajokon is, amint azt volt alkalmam tapasztalni az erdélyi viszonyok között kötöttebb természetű talajokon.

Jóllehet a fehérvirágu csillagfürt általában nem nagyon igényes a klimával szemben, mert a már megerősödött fehér csillagfürt 1-2 fok hideget is megbir, azért nem tanácsos korán vetni, nem pedig azért mert különösen az éjjeli fagyokkal szemben a fejlődés első szakában érzékeny a zsenge növény, ugyan tudok rá esetet, hogy a kelés idejében 3-4 napon keresztül 5-6 C. fok hideg sem volt ártalmára. A vetés idejét Erdélyben április hó közepére lehet tenni, mert normális viszonyok között, ezen időben már nem kell tartani a tartósabb hidegtől.

A talaj előkészítése iránt nem igen igényes ugyan, de a jól előkészített talajt meghálálja, miért is nagyon kívánatos őszi szántásba vetni, melyet tavasszal a viszonyoknak megfelelő talajműveléssel hozunk rögz és gyommentes állapotba. A talaj gyom és rögz

Minden gazdaságban nélkülözhetetlenek!!

Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„Eredeti Kalmár-rosták“

Ez évi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzőket kérni.

KALMÁR ZS. és TÁRSA Hódmezővásárhely

Különleges termény tisztító gépgyár és vasöntöde.

Vezérképviselet

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V., Váci-körút 32.

mentes állapotát meghálálja, mert a rögmertes talajban egyenetlenebben vethető el és takarható alá. A gyommentes állapota a talajnak azért kívánatos, mert ápolásban részesíteni nem igen szoktuk, miután érzékeny a kapálás közben gyökerét érhető sérülésekkel szemben.

A magcsillagfürt alá istállótrágyát közvetlenül adni nem helyes, mert az ilyen csillagfürt folyton virít és viszonylag kevés magot köt; az érése igen egyenetlen, a légenygyűjtő képessége pedig erősen csökken.

A műtrágyák közül homokon a káii foszfát trágyák jöhetnek figyelembe, a 40 százalékaliból 60—75 kgrm., a szuperfoszfátból 150—200 kgrm. adhatunk a fehér csillagfürt alá. Kötöttebb talajokon a hasonló mennyiségben adott szuperfoszfáttal érték el kedvező eredményt. A Thomassalakból kat. holdankint 200—250 kgrmot adhatunk.

A vetésforgóba elhelyezni könnyű, mert ebben a tekintetben egyáltalában nem mondható igényesnek.

A vetés keresztülvitelére magtermelés szempontjából csakis a soros vetést lehet ajánlani.

Mindenekelőtt szükséges, hogy feltétlenül jóminőségű vetőmagot használjunk. Erre különösen azért van szükség, mert a csillagfürt a csirázó képességéből és erélyéből rövid idő alatt veszít. Sőt az egy éves mag csirázó képessége is sokat szenvedhet, ha azt nem raktározzuk megfelelő módon. A frissen kicsépelet magot ha vastagon rétegezzük s többszörösen át nem forgatjuk, az igen könnyen felmelegszik és megfűled. A vetőmagot tehát, ha saját magunk termeljük, ami a leghelyesebb, a leggondosabb kezelésben részesítsük, azt többször lapátoljuk át, vékonyan rétegezzük, ha pedig vásároljuk, az esetben győződjünk meg annak minőségéről és csak garancia mellett vegyük át, mert sokszor azért nem sikerül a csillagfürt vetés, mert a vetőmagnak nincs meg a megfelelő csiraképessége.

A jó vetőmagul alkalmas fehér csillagfürt magnak a csirázóképessége 90 százalék, a tisztasága pedig 95 százalék körül legyen.

A sortávolságot illetőleg a hazai tapasztalatok szerint a legmegfelelőbb lesz a vetés ha azt 24 cm-re eszközöljük. Azt ritkábban vetni nem tanácsos, mert a nagyobb sortávolságra való vetés következménye lehet az, hogy a csillagfürt erősen el fog ágazni, az erősen elágazó oldalhajtásokon pedig a hüvelyek és az azokban lévő magvak kisebbek lesznek.

A tulerős elágazásnak következménye lesz az is, hogy a virágzás egyenetlen és hosszú ideig tartó lesz, ami magával hozza a hüvelyek kifejlődésének, a mag beérésének egyenetlenségét. Ezt pedig amennyire csak lehet, meg kell akadályozni, mert ezáltal az aratás időpontjának a helyes megválasz-

tása nagyon meg lesz nehezítve és körülményes lesz az egyenetlenül érett magnak a raktározása, illetve az azalatti kezelése is. Viszont, ha tulsűrűn vetjük, az esetben kevesebb hüvelyt köt, ami a magtermés szempontjából hátrányos.

A vetőmag mennyiségét ezek figyelembe vételével állapítsuk meg és katasztrális holdankint vessünk a mag minősége szerint 80—90 kgrmot.

A csillagfürtöt mélyen vetni nem szabad, mert a csillagfürt csirája nehezen tud a mélyebb talajrétegből feltörni, aminek a ritka, hiányos kelés lesz a következménye. A vetés legmegfelelőbb mélysége kötöttebb talajon 2—3 cm: 1908-ban kísérletképpen 5—6 cm. mélyen vetettem fehér csillagfürtöt, aminek következtében a kikelés olyan hiányos volt, hogy alig kelt ki fele az elvetett magnak, addig a 2—3 cm. mélyen elvetett mag, teljesen kifogástalanul kelt ki, a vetés-után hengerezni szükséges a laza talajokon.

A kapálásra használjunk keskeny, csapott orru répakapát vagy pedig a kézi Planet kapát. Ez utóbbi alkalmazása esetén különös gondot fordítsunk a kapológép késeinek beállítására, nehogy azok a kelleténél szélesebb beállítás esetén a növény gyöktörzseit megsértsék.

A csillagfürt ápolásban rendszeren nem igen részesül. Vannak esetek azonban amikor a talaj kigyomosodik, ilyenkor a gyomirtás céljából ápolásban részesítjük a vetést. Ezen ápolás kapálásból álljon, mert a fogasolás ártalmára van a fejletlen növénynek. Különösen a kikelt vetés nem tűri a fogasolást, mert a fiatal vetés ha a szár töveinél megsérül tönkre megy.

A kapálás végrehajtásánál nagyon ügyelni kell, hogy a csillagfürtöt ne se sértsük, mert ha a szár tövei megsérülnek, az a további fejlődésére ártalmas lesz.

A csillagfürt virágzása tapasztalataim szerint Erdélyben a vetéstől számítva, circa hét hét alatt szokott bekövetkezni.

1908-ban az április 15-én vetett fehér csillagfürt június 5-én, azaz 51 nap, 1909-ben az április 16-án vetett június 8-án, vagyis 54 nap, 1910-ben a május 9-én vetett június 16-án tehát 48 nap múlva volt teljes virágjában.

Az érés ideje augusztus második felére esik, kísérleteimnél aug. 15—29-ére. Az érés bár elég egyenetlen, de azért nem következik be az egész táblán egyszerre, amit az aratásánál figyelembe kell venni.

Az aratása az esetben ha a tábla egyenetlenül érik, kaszával is végezhető, de csak is harmatosabb állapotban reggelenkint, mert különben nagyrésze a hüvelyeknek felpattan és a legszebben kifejlett mag megy veszendőbe.

Tekintettel arra, hogy az érés teljesen egyenetlenül ritkán szövetkezik be, de legta-

nácsosabb foltonkint aratni harmatosan sarlóval, de ez esetben fülérni hagyni nem szabad mert sok mag pereg ki, vagy pedig ki nyüvetni, apró kékébe kötni s azokat tarlós végeikkel kupszerűen összerakni. Ilyen állapotban marad a csillagfürt míg az utóérésen nem megy keresztül. Az utóérés az uralkodó időjárás szerint 4—8 nap.

A cséplést lehet ugyan cséplőgéppel végezni, csak ügyelni kell arra, hogy a dobkosár tágra legyen állítva s az etetés ne hirtelen történjék, amellet a gép a rendesen lassabban járjon. Tekintettel azonban arra, hogy a legóvatosabb cséplés mellett is sok magot tör össze a gép legyen az bármilyen tágra is állítva, azért a legcélszerűbb botokkal vagy kézi csépekkel kicsepeletni, még pedig olyan módon hogy jó időben mindjárt kint a táblán készítünk szérűt és ott csépeljük ki. Ha a tábláról behördatjuk, úgy lehetőleg a reggeli órákban eszközöljük azt, még pedig mindenkor ponyvás szekereken, mert különben a legszebb magvak mennek tönkre.

A lapos magvu fehér csillagfürt bőtermő és a bőtermősége állandó is. Kerpely ki a fehér csillagfürt termelésével hosszú idő óta foglalkozik Debrecenben a termést katasztrális holdankint 12—14 métermázsára teszi. Erdélyben végzett termelési kísérleteimnél a termés katasztrális holdankint 938—1020 kgrm között váltakozott.

A cséplés után tanácsos a magtermést azonnal megrostálni és a magtárban vékonyan rétegezni, többször átlapátolni, mert különben könnyen felmelegszik.

A csillagfürtnek légenygyűjtő és talajjavító hatása a magtermelésnél is érvényesül amint azt Kerpely ily irányú kísérleteinél megfigyelte, melyek szerint a mag csillagfürt után vetett rozs katasztrális holdankint 192 kgrm-mal többet termelt mint a tengeri után vetett.

A fehér csillagfürt szalmatermése 12—25 métermázsa között váltakozik.

Juhász Árpád

Az istállótrágya kezelése.

Tudom, sokan azok közül, akik e közlemény címét elolvassák, azt fogják kérdezni, hogy mit akarok már megint ezzel a trágyakezeléssel, amelyről már unottig sokat írtak és értékeztek, hiszen ugyis tudja minden valamire való gazda, hogy a trágyáját hogyan kell kezelni. Pedig dehogy tudja, nagyon sokan vannak, akik csak gondolják, hogy helyesen bántak a trágyájukkal, holott olyan rosszul kezelik, hogy legértékesebb alkatrészeit kárba veszni engedik. Már pedig az istállótrágya helyes kezelése a legfontosabb gazdasági teendők egyike; a trágya a gazdaság alapja, mert ez látja el termőföldjeinket azokkal az anyagokkal, melyekből kultúrnövényeink fejlődnek. De ha oly helytelenül kezeljük, hogy legjobb alkatrészeit elszállnak, akkor hiába tönkjük meg vele a földet, mert legfőképpen szaporítjuk, de nem javítjuk vele.

Matrac, paplan, pokróc, valami mindenféle ágyhuzat csak szerűen készítve, olcsó áron található. — Minden fajta és nagyságu szalon, ebédő és szőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedülállóan sűrűn.

Sárga Kristóf

utóda

fehérmű, vászon és szőnyegnagy raktára

Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

2005

Telefon-szám 567.

Telefon-szám 567.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kékzölök és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chifon ingek, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

Felnő és leányka fehérmű minden nagyságu és minőségben állandó raktár.

Sokszor mondtuk már, hogy az istálló-trágyában meg vannak mindazok az alkatrészek, melyek a növények felépítésére és táplálására szükségesek s melyeket sokan drága műtrágyákkal kénytelenek pótolni. Mily nagy összegeket takaríthatnának meg a gazdák évenként, ha istálló trágyájukat helyesen kezelnék úgy, hogy értékes és fontos tápanyagból semmi kárba nem veszhetne, ha azok sem gáz alakban el nem szállhatnának, sem az esővíz által ki nem lúgoztathatnának! Vajjon nem neveznők-e örültek azt a gazdát, aki száz vagy ezer forintért összevásárolna chilisalétromot vagy szuperfoszfátot s aztán fogná az egészet s a patakba öntené; pedig akárhány gazda pocsékol el így nagy összegeket azon az úton, hogy az istállótrágyát elhányagolja, hogy e trágya legértékesebb alkatrészeit, melyek előállítására gyakran aránytalanul nagy marhaállományt is tartanak, elveszni engedék; de ezen senki sem ütközik meg, mert a gazdák nagy része hozzászokott az ily gazdálkodáshoz.

Mit ér az, ha a gazda sok állatot tart azért, hogy sok trágyára szert tehessen, ha egyáltalán nem gondoskodik arról is, hogy a trágya olyan maradjon, amilyennek, hogy a növényeket a szükséges tápanyagokkal elláthassa, lenni kell, ha nem gondoskodik arról, hogy szükséges és értékes alkatrészeit megtartsa mindaddig, míg a talajba nem jut. Az okoszerű állattartás célja, tudjuk az, hogy a trágya térítse meg azoknak az összegeknek nagy részét, melyeket az állatokra költünk; amire azonban hiába számítunk, ha trágyánkat nem jól kezeljük; úgy, hogy e miatt a kiadások nagy része soha sem térül meg. A mint jobb inkább csak egy tehenet tartani, de azt eléggé takarmányozni, mint kettőt kevés takarmány mellett, épügy jobb ha a 2000 mázsa rossz trágya helyett csak 1000 mázsát, de jót állítunk elő. De nemcsak azon kell a gazdának igyekeznie, hogy jó trágyát kapjon az istállójában, hanem igyekeznie is kell trágyájának jó tulajdonságait megtartani.

Azért bocsátottam a fentieket előre, ne hogy azzal vádoltassam, hogy régen ismert nótát fujok. Tagadom, hogy az istállótrágya helyes kezelését mindenki ismeri, mert ha mindenki ismerné, akkor nem találhatnánk különösen a parasztagdák udvarán annyi rossz trágyát, mint amennyit tényleg találni lehet.

Ezek előre bocsátása után, lássuk tehát, hogyan kell az istállótrágyát az udvaron és hogyan a földeken kezelni.

1. Az udvaron. Aki trágyáját helyesen akarja kezelni, annak mindenekelőtt célszerű trágyagödörrel vagy a trágya számára más megfelelő helyről kell gondoskodnia, ahol helyesen kezelhesse. Különös, hogy nagyon sok trágyaveremnek a feneké hanyagú egymásmellette rakott tévlával vagy éppen semmivel sincs kirakva; minek következtében a trágya folyós alkatrészei folytán a talajba szivárognak s ezen az úton a legértékesebb tápanyagok tűnnek el. Más udvarokon métermélységű trágyavermeket láthatunk, melyek semmiféle trágyagyűjtőmedencével összekötve nincsenek, úgy hogy ezek a gödrök minden nagyobb eső után szinig megtelnek esővízzel, mely természetesen így mennyiségben legkevésbé sem javítja a benne levő trágyát. Az sem

tartozik a ritka látni valók közé, hogy a parasztagdák szándékosan úgy rendezik be a trágyagyűjtő helyet, hogy a trágyalé elfolyjék onnan, sőt láttam istállókat, amelyekből kis csatornák vezettek ki a trágyalé elfolyására. No már az ilyen gazdálkodást csak senki sem nevezheti okosnak! Ismerek egy különben fekvésénél csinos falut, melyben az a csuf szokás uralkodik, hogy a legtöbb ház istállója az utcára van s minthogy a trágya vagy ganajlét valami fölösleges haszontalan tárgynak tartják, mind az utcára folytatják ki, nem csak a saját nagy kárukra, hanem a többi emberek ártalmára is, akik romlott levegőt kénytelenek e miatt színi. De azért panaszkodni tudnak ezek a jó emberek, hogy ilyen meg olyan rossz a határuk, semmi sem terem meg benne, hiába dolgoznak stb. Természetes, hogy ilyen gazdálkodás mellett a legjobb földeknek is el kell romlaniuk s idővel terméketlenekké válniuk. Mennyi pénzt dobnak ki ezek az emberek hanyagságukkal és könnyelműségükkel.

Nem lehet célozni a helyen a trágyavermek készítését a legapróbb részletekig ismertetni, de egyet s más mégis el kell róla mondanom. Mindenekelőtt olyan helyet válasszunk az istálló trágya számára az udvaron, a ház mögött, ahol a szél és napsugarak ellen lehetőleg védve lesz; ha eső sem érheti, annál jobb. Azt a helyet, ahol a trágyát összehalmozzuk, (lehet bekerített, körülfalazott hely) úgy készítsük el, hogy a trágyalét keresztül ne bocsássa, mert a legjobb és legértékesebb növényi tápanyagok ebben vannak; hanem készítsünk a trágyalé számára közelben olyan gyűjtőmedencét, amelyből szükség esetén könnyen a trágyára eresztethetjük.

A trágyatelep nagyságára is figyelemmel kell lenni, amennyiben erre a célra akkora területet kell bekerítenünk, hogy a trágya legfeljebb 2 méter magasan halmozódjék benne össze.

Ami most már a trágyának a trágyatelepen való kezelését illeti, a következők véve-dők figyelembe:

1. Ugy kell a trágyát kezelni, hogy a benne levő növényi tápanyagokból semmi se vesszen kárba; ellenkezőleg, úgy kell intéznünk a dolgot, hogy még több ilyen anyag jusson bele.

2. Ugy kell kezelni a trágyát, hogy az egész tözeg lehetőleg egyenlő állományúvá váljék, és

3. ne csak minőség, hanem amennyire a trágya átalakulását, a benne levő anyagok feloszlását tekintetbe véve lehet, mennyisége tekintetében is a csökkentéstől lehetőleg megóvjuk.

Ez a három feltétel csak úgy teljesíthető, ha a trágya folyós alkatrészeit nem csak mind megtartja, hanem ha azokat vizelet stb. odavezetésével vagy ráöntésével szaporítják is, és ha a trágya tömege lassan és lehetőleg egyenletesen korhad vagy más szóval érik.

Tudvalevő dolog, hogy a halomban heverő trágyában fontos változások mennek végbe, bizonyos anyagok egészen átváltoznak, nevezetesen a nitrogéntartalmú anyagok előbb felbomlanak és aztán szénsavvá, ammoniakká (illetőleg salétromsavvá) és vízzé változnak

át. Az ammoniak igen könnyen elszáll, ha valami módon meg nem kötik. A trágya azonban csak úgy érhet egyenletesen, ha a feloszlást és átalakulást előidéző tényezők: levegő, melegség, nedvesség stb. egyenlően és célszerűen hatnak rá. Ha ez a feltétel meg van, akkor a trágya egyenletesen és lassankint változik át s ebben az esetben térfogatából, tehát tömegéből sem veszít sokat.

Lássuk, hogyan biztosíthatjuk a gyakorlatban a felsorolt három feltétel teljesedését.

Az istállóból kihordott trágyát a trágyatelepen lehetőleg egyenlően terítettük szét s egyenlő rétegekben rakjuk egymásra, úgy hogy a különféle háziállatok ganaja minél jobban összekeverődjék, ha az egyik vagy másik ganajt, például lóganajt nem akarjuk külön kezelni. A különféle trágyanemeket okvetlenül igen jól össze kell egymással keverni, mert különben az egész tömeg sohasem lesz egyenlő állományú, mert az egyik több, a másik kevesebb meleget fejleszt, az egyik lassabban a másik hamarabb érik stb. Ha jól összekeverjük, akkor ebből eltérő tulajdonságaikat mintegy kiegészítik s az egész tömeg szépen lassan egyenlően érik.

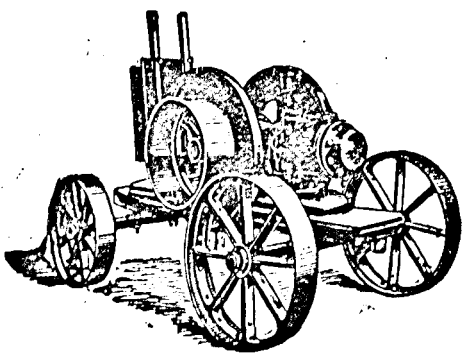
A trágyatelepre hordott trágyát le is kell taposni, hogy a levegő ne járhasson szabadon keresztül rajta, merts ok levegő a feloszlást nagyon siettetné.

A belső erjedés következtében a trágyában gyakran igen nagy foku melegség fejlődik s ennek következtében vizes alkatrészei kivált a meleg nyári hónapokban nagyobb mértékben párolognak. A tulságosan meleg trágya egyrészt eléghet, másrészt annyira kiszáradhat, hogy sokkal gyorsabban bomlik fel, mint a hogy kellene. A nedvesség szabályozása tehát szintén igen fontos teendője annak, aki a trágyát kezeli. Megfelelő nedvességgel az ammoniak elpárolgását is megakadályozhatjuk. A trágya megöntözésére legalkalmasabb folyadék a medencében összegyűjtött trágyalé, melyet erre a célra szolgáló szivattyú fecskendővel fecskendezünk a halomra. Trágyalé hiányában vizzel is megöntözhetjük a trágyát, csak hogy ezzel a trágyázóanyagokat nem szaporítjuk. Ha nagyon sok növényi tápanyagot akarunk a trágyába juttatni, akkor a hígított árnyékszék trágyánál emmi sem alkalmasabb erre a célra.

Az eddig ismertetett teendők arra való, hogy a trágya egész tömegét lehetőleg egyenlő állományúvá változtassák át, illetőleg, hogy a feloszlási folyamatot szabályozzuk velük, de a trágyában levő tápanyagokat még nem mentjük meg velük.

A lassan korhadó nagytömegű trágyából kevés nitrogén száll el s ha a tömeget néha felássuk és földdel betakarjuk, a veszteségtől teljesen megóvhatjuk. Ha ellenben a trágya igen gyorsan, vagy nagyon lassan korhad, azaz, ha 6, 7, 8 és több hónapig hever a telepen, akkor előbbi esetben olyan anyagokat kell közéje keverni, melyek a tulságosan gyors korhadást mérséklék, a másodikban olyanokat, melyek a különben elszálló, tehát légnemű alkatrészeket megkötik benne.

A nitrogén megkötésére következő anyagok alkalmasak: föld, tőzegliszt, gipsz, kánnit, karnallit, foszfátgipsz, szuperfoszfátgipsz stb. Ezeket az anyagokat már az istállóban

Oberurseli Motorgyár Részvény-Társaság Oberursel

Legbiztosabb hajtóerő a

G N O M

Iroda és raktár: Bécs, VI/1., Gumpendorferstrasse 72/E.

magánjáró benzín- és
nyersolajmotor.

5000-nél több motor üzemben. Könnyen kezelhető.
Árjegyzék ingyen és bérmentve. 2570

kellene a trágya konzerválására alkalmazni, mert itt nem csak mint nitrogén megkötő, hanem mint fertőtlenítő anyag is hatnának.

Ezek a főbb szabályok, melyek szerint a trágyát az udvaron kezelni kell. Lássuk most már

2. hogyan kezeljük a szántóföldön? E tekintetben is nagyon sok hibát követnek még el a gazdák. Arra sehogy sem akarnak rászokni, hogy a trágyát ne hagyják kint rakásokban heverni, hanem terítsék szét azonnal amint kihordták. De hát ők sokkal jobbnak és célszerűbbnek tartják a magok rendszerét. pedig nincs igazuk, mert a rakásokban hevertetésnek igen sok káros következményei vannak, melyeket jó volna figyelembe venni. Azokon a helyeken, ahol a trágya napokig rakásban hevert talán még is ázott, tulságosan kövér lesz a talaj, a növényzet tulságosan buján növekszik, minek következménye többnyire a megdőlés szokott lenni. Ugyanekint telnek öröme az olyan vetésben, melynek rendes távolságokban buja növesű csomók vannak, míg a többi helyeken éppen e miatt ritkán áll? A rakásokban heverő trágyából nem csak az esővíz mos ki sok tápanyagot, hanem gáznemű alkatrészeinek nagyrésze is elszáll, úgy, hogy az ilyen trágya annál többet veszít értékéből, minél tovább hevertetik. Sokszor csak épen a szárazsá zalma marad meg, mely bizony nem sokat ér, mert kevés erőt ad a földnek. Az ily kezelés következtében a vegetáció sokszor évekig egyenlőtlen a földeken, ami nemcsak csunya, hanem a jövedelmet is csökkenti.

Ha a trágyát akár a talaj nedves állapota, akár a rajta heverő hó miatt azonnal széttergetni nem lehet, úgy sohasem rakjuk apró rakásokba, hanem hordjuk össze nagyobb halomba s aztán takarjuk be 4—5 cm. vastagon földdel.

A szabály az, hogy a földekre kihordott trágyát azonnal terítsük ki vékonyan egyenletesen; az aztán nem határoz, akár azonnal, akár pedig csak később szántjuk alá. Noha első pillanatra úgy látszik, hogy a vékonyan szétterített trágyából sok légnemű növényi-tápanyag elszáll, ez nem áll, mert a levegővel közvetlenül érintkező trágyában légnemű alkatrészek többé nem képződnek s úgy el nem szállhatnak. Az előbb fejlődött gáznemű anyagok pedig az okszerűen kezelt trágyában azonnal meg is kötnek. Az sem baj, ha a szétterített trágya megázik, mert a kilugozott alkatrészek az egész földön egyenlően beszűrődnek.

Lejtős földeken mindenesetre jobb, ha a szétterített trágyát azonnal alászántjuk, hogy a lejtőről lefolyó víz a kilugozott alkatrészeket magával ne vihesse; ellenben sík területen hagyjuk inkább néhány napig szétterítve heverni, hogy az esővíz a kilugozható anyagokat kilugozza és az egész területen egyenlően szétossa. Ez azonban nem lényeges dolog, a fő az, hogy a trágyát otthon helyesen kezeljük és a földeken azonnal szétterítsük:

— S.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Kiszarolt földek termőbbé tétele.** Hazai szántó földünk egy igen nagy részét nagyon is csekélyen szántogatjuk s ezt a gyenge szántást is rosszul végezzük. Régen meghaladott álláspont ugyan a gazdáknak az a nézete, hogy különösen az őszi szántásnak rögzőnek kell lennie, mégis gazdáink legnagyobb része ezen elavult elméletől nem tér el s rögzően, hantosan hagyja szántását. Nem csoda azután, ha a csekélyen szántott, rögzően hagyott, nem trágyázott föld kicsiny terméseket ad.

Nagyobb termések elérése céljából, mindenekelőtt mélyítésre szorul a termő réteg, hogy a levegő is nagyobb mértékben hatolhasson be. A mélyítést azonban nem egyszerre, hanem fokozatosan kell végezni. A

megszokott szántásnál egyszerre sokkalta mélyebbre szántani veszélyes, mert a felfordított vastag rétegű nyers földet a napfény, a levegő, a nedvesség és a baktériumok nem tehetik egyszerre termékenyvé, abban esetleg elpusztul, sinyródik a növény. A megszokottnál csak 4—5 cm.-el szántunk mélyebben s ezt ismételjük évente mindaddig, míg a magágyat 25—30 cm.-ig mélyítettük.

A talaj mélyítését fokozatosan kövesse a trágyázás. A talaj termékenysége nagyon függ annak humusz tartalmától, a humusz adja meg a földnek fekete színét, minek következtében az hamarabb és nagyobb mértékben felmelegszik, mint a sárga vagy szürke színű talaj. A talaj humusz tartalmát első sorban az istálló trágyában adhatjuk meg, vagy ennek hiányában zöldtrágyákban. Az istálló trágya humuszban kívül az összes növényi tápanyagokkal is ellátja a talajt, bár nem olyan arányban mint a minőben azt a növények kívánják különösen nem tartalmaz elegendő foszfort, miért is ma az istállótrágya foszfor hiányát szuperfoszfáttal pótoljuk. A zöldtrágyázás azonban a humuszon kívül csupán nitrogént juttat a talajba, miért is különösen homok talajokon a foszfor mellett a káli hiányt is pótolnunk kell 40%-os kálival. Míg tehát kötött talajokon az istálló trágyázás mellett kat. holdanként 150 kg. vagy 200 kg. szuperfoszfátot kell adnunk, addig homok talajokon az említett mennyiségű szuperfoszfát mellett 60—80 kg. 40%-os kálit is kell kiszórni.

Ha ilyen módon járunk el, ha talajunk termő rétegét megfelelő mértékben mélyítjük, göröngyös és hantos szántásainkat borona és egyéb eszközök segítségével elaprózzuk, istálló és zöldtrágyázás mellett szuperfoszfát esetleg káli alkalmazásával is fedezzük a növények tápanyag szükségletét, akkor kiszarolt földeket nem fogunk ismerni, akkor termés átlagunk különben rossz minőségű földeken is kielégítő és hasznos hajtók lesznek.

+ **A zöldségfélék trágyázása.** Egy rendkívül érdekes könyv jelent meg a napokban Grabner Emil, az országos magyar növény-nemesítő intézet vezetőjének tollából a gyümölcsfák és kerti vetemények műtrágyázásáról. Részletesen kifejti e könyv, hogy a gyümölcsfák, különösen pedig a kerti vetemények termés átlagaj mily nagy mértékben fokozhatók helyesen alkalmazott műtrágyázás által s mert e kérdés most tavasszal oly annyira közérdekű, e könyv egyik fejezetének rövid kivonatát az alábbiakban adjuk.

A gyökér zöldségek termése, aminők a petrezselyem, a répafélék, pasztinák és retek. foszforsav-nitrogén, esetleg ezekkel együttesen adott káli-trágyázással nagyon jelentékenyen fokozhatók. 100 négyszög méter területen 4 kg. szuperfoszfátot, 2 kg. salétromot és 2 kg. 40%-os kálit kell adni. A szuperfoszfátot és a kálit vetés előtt, a salétromot a vetés kiképzésekor 1/3 részben, azután kétszer két heti időközökben mindig 1/3 részben, mindig száraz időben, egyenletesen kell kiszórni. Ez utóbbival t. i. a salétrommal az esetben is lehet fokozni a hatást, ha elvetés előtt a talaj nem kapott kálit és szuperfoszfátot. A hagyma félék alá 100 négyszög méterenként vetés előtt 3 kg. szuperfoszfátot s 2 1/2 kg. 40%-os káli trágyát kell adni, vetés után pedig éppen úgy, mint a gyökér zöldségeknél 2 kg. chilisalétromot.

A hüvelyesek alá nem szükséges nitrogén trágyát, vagyis salétromot adni, mert nitrogén dus földben ezek rosszul kötnek. Ezeknél csak foszforsav trágyát szükséges adni és pedig 100 négyszög méterenként 4—5 kg. szuperfoszfátot a vetés előtt, de ha ezt elmulasztottuk volna tenni, a vetés után is alkalmazhatjuk.

A káposztaféléknek, aminő a fejes kel, bimbós, vörös káposzta s kalarábának igen nagy a tápanyag igénye. Ezek a legerősebb nitrogén trágyázást is meghálálják, de kálium és foszfor trágyázást is igényelnek, miért is

100 négyszög méterre vetés előtt 5 kg. szuperfoszfátot, 3 kg. 40%-os káli trágyát, kiültetés után pedig 4—5 kg. chilisalétromot, utóbbit ugyanúgy alkalmazva mint a gyökér zöldségnél említettük. A póré hagyma és celler trágya igénye ugyan olyan mint a káposzta féléké. A paradicsom nemcsak az erős istálló trágyázást, hanem ezenfelül még a műtrágyákat is nagyon meghálálja. Ha istálló trágyát bőven kapott, akkor nincs szüksége salétrom trágyára, de szuperfoszfátra, homokos talajon pedig még káli-trágyára is okvetlenül van szükség. 100 négyszög méterre 5—6 kg. szuperfoszfátot és homokos talajon még 3 kg. 40%-os kálit is kell vetés előtt alkalmazni, ha pedig istálló trágyát nem kapott a talajt, akkor kikelés után 3—4 kg. chilisalétromot is, 3—4 részletben szórva azt ki. A paradicsom nagyon meghálálja a trágyasó oldattal való öntözést is, amely céira az előbbi keverékből 10—20 kg.-ot adhatunk 100 lt. öntöző vizre.

+ **Az acatról és annak irtásáról.** Az acat szántóföldeken egy igen veszélyes évelő gyomot képez, amely a földbe mély gyökereket ereszt, a gyökér elágazik, földalatti hajtásokkal behálózza a talajt s ha az eke vagy borona szét is tépi mindegyik rész képes egy új növényt fejleszteni. Ősszel a földalatti rész elszárad ugyan, de a földalatti gyökérzete kitelel és tavasszal új hajtásokat hoz. Azonkívül magról is szaporodhatik, és bár magja igen kevés csiraképes, mégis miután igen sok magot terem s a mag könnyű lévén, azt a szél is elhordja, a magvak is nagyban hozzájárulnak elterjedéséhez és teszik nehezzé az ellene való védekezést.

Az acat leginkább a kötöttebb agyagos és márgás talajokat kedveli, homokos talajban ritkán fordul elő.

Irtására az acatolász szolgál, amely abból áll, hogy a még alacsony vetéseken az acatot vasvégű botokkal az östökével kibökködjék, de ezzel csak az acat fejlődését hátráltatjuk s ezáltal elérjük azt, hogy a vetést nem nyomja el s az addig megerősödhetik, míg az acat újra kihajt; de azután annál erősebben hajt ki újból, sőt az új hajtások még magvakat is nevelnek, ha az acatolás igen korán történt. Ezért is jó az acatolást lehető későre hagyni, addig, amíg még a vetésben járni és az acatot jól meglátni lehet; minél később acatolunk, annál kevesebb és gyengébb utóhajtásokat hoz.

Még jobb az acatot gyökerestől kézzel kihuzgálni a földből, amit főképp esőzés után tehetünk, bár az már sokkal több dolgot ad és csak ott lehet megtenni, ahol az acat még nem lepte el egészen a földet.

Legbiztosabb ellenszere az acatnak a föld mély felszántása, ősszel és pedig ha lehetséges gözökével, vagy mélyítő vasékével.

+ **Kasosméhek szállítása nyáron.** Élő méheket úgy kaptárokból, mint kasokban bármikor s így május, június vagy július hónapban is lehet bármilyen nagy távolságra szállítani káros következmény nélkül; sőt éppen a közelebbi helyre valóállítás járó inkább veszélyes, mert ha kisebb távolságra szállítjuk, a már kijáró méhek megismerik előbbi röpirányukat és régi helyükre mennek vissza. A május, június vagy július haviállításnál a következőket kell szem előtt tartani:

Naplemente után, mikor a méhek már mind otthon vannak, a kas alját jó erős, de ritka tüllel lekötjük, úgy hogy a tüll a kas kiszállóján felül legyen lekötve zsineggel jó szoroson, hogy a méhek ki ne mehessenek s tüllel azért, hogy a méhek kello levegőhöz juthassanak. Kocsin valóállításnál a kasokat szájjukkal fölfelé széna vagy szalma közé kell állítani, de úgy, hogy szoroson s akkép álljanak, hogy a tüllön keresztül látható léptáblák a menet irányában ne lapjukkal, hanem élükkel legyenek elhelyezve, mert különben

könnyen összeverődne és leszakadhatná. Ha a szállítás vasuton vagy hajón történik, a kasok szintén így is akkép állítandók, hogy fel ne düljenek.

A rendeltetési helyre való megérkezés-kor tanácsos a kasokat előbb valamely hűvös de nem hideg helyre tenni és csak néhány óra elteltével, mikor az utazástól megzavart nép már lecsendesedett, helyezni állandó helyükre, hol az elhelyezés után a lekötött tüll óvatosan meg kell oldani és csendesen ki kell húzni a kas alól. Ha a szállítás hosszabb időt vesz igénybe, tanácsos a méheknek a tüllön át egy kevés vizet bepermetezni, állandó helyükre való áttételükor pedig okvetlenül szükséges a kiszállón át egy kis vízbemártott szivacsot adni be, hogy szomjukat olthassák.

Megjegyezzük még, hogy kocsin való szállítás esetén legjobb az ökrösfogat, de a szállításnak feltétlenül csak lépést menve szabad történnie. K. F.

+ Gyenge buza fölsegítése. A tavaszon gyengén áll óbuzák fölsegítésére szokásos a chilisalétrómos felültrágyázás, vagyis célra a buzára rá szokás egyenletesen szórni kis holdanként 30—40 kg. salétrom műtrágyát. A magyarázata ennek az, hogy a buza gyengeségének a talaj légyenyben való szegénysége az okozója és ez okból hintik rá a chilisalétrómot, ami nem más, mint egy rendkívüli gyorsan oldódó légyenytrágya.

Tényleg a salétromozás után az ilyen gyenge buzavetések gyorsan felugranak, új hajtást eresztenek és élénk sötétzöld színt öltenek, szóval erőteljes tenyészetnek indulnak. Sokszor és jól bevált eljárás ez, ami tehát csak ajánlható és amitől abszolúte biztos sikert lehet várni főleg akkor, ha a föld foszforban sem éheznek és ha tartós nagy szárazság, jégverés avagy egyéb elemi csapások nem állják útját a buza kifejlődésének.

+ Hegyi szőlők termés állaga nem fokozódik, hanem stagnál, vagy éppen csökkenőben van. Ennek a körülménynek egyedüli oka a hiányos trágyázásban lelhető fel, amennyiben szőlőbirtokosaink nem adják vissza trágya alakjában talajuknak azt a tápláló anyag mennyiségét, amennyit onnét termés alakjában a növény elvon.

E hiányos trágyázásnak nem egyedüli oka az, hogy szőlő birtokosainknak nem áll elegendő istálló trágya rendelkezésére, de oka főképpen az is, hogy az istálló trágyának felhordása a hegyre többnyire rendkívül nehéz és költséges, s így tehát a hiányos trágyázásnak oka a költség kiméltése is. Ezen a bajon segítő az országos magyar gazdasági egyesület szőlő műtrágyázási kísérleteket végeztet az ország különböző szőlő hegyvidékén, így Tokaj-Hegyalján, Arad-Hegyalján, s íté, hogy ilyen módon bizonyítsa hogy a műtrágyák használatával sokkalta csöszbban trágyázunk, mint istálló trágyával, s mégis jobb eredményeket érhetünk el.

Széles körű ilyen műtrágyázási kísérletek folytak legutóbb Ausztriában, Görz-Gradiskán, amelyek mindannyia azt bizonyítják, hogy a műtrágyák segítségével sokkalta nagyobb termés átlagokat lehet elérni mint istálló trágyázással. Ezek a kísérletek 200—1200 korona tiszta haszonnal záródtak a műtrágyázás javára oly eredménnyel tehát, amely eredmény máris biztosítja a gazdát arról, hogy hegyi szőlőiben a műtrágyát nagy haszonnal fogja alkalmazhatni.

Ezek a kísérletek többnyire kálszuperfoszfáttal lettek bevezetve olyan módon, hogy egy kat. holdnyi területen 250—300 kg. kálszuperfoszfát lett kiszórva, amely kiszórás már kora tavasszal, a nyitás előtt, akár pedig fontosabb időben a tél folyamán lehet végezni. Ez utóbbi esetben azonban a sorok közé szórandó műtrágyát be kell kapálni, nehogy a rohamosan olvadó hólé lemossa azt. A műtrágyát mindig jobb a lejővel keresztbe futó

sorba, mint a hosszába futó sorokba bekapálni. A kálszuperfoszfáton kívül még 100—150 kg. chilisalétrómot is kaptak a Görz-gradiskai szőlők, amely mennyiség felét a nyitás előtt kell kiszórni, felét pedig az első kapálás előtt.

+ Csalamádé-borsó keverék A csalamádé-borsó keverék vetésével mindenesetre lényegesen javítjuk a csalamádé takarmány értékét. Figyelembe kell vennünk azonban, hogy a borsónak a csalamádé általi elnyomását elkerüljük. Ismeretes, hogy az erőteljesen fejlődő sűrű vetésű kukorica a gyomokat elnyomja s nagyon természetes, hogy a közéje kevert takarmánynövényen is így fog tenni. A magasra növő kukoricafélések ezt könnyebben teszik, mint az alacsonyabbra növők. Ha tehát a rendes sűrűsége akarjuk a csalamádé-borsó keveréket vetni, akkori célszerűbb az alacsonyabb növésű tengeriféléseket (Cinquantinó, székely tengeri, kanadai, florentini) választani. Ha ellenben nagyra növő tengeriféléseket veszünk, akkor e sortávolságnak legkevesebb 24 cm.-t kell kitennie, hogy a borsó elnyomásának veszélyét kikerüljük.

Ami a vetést illeti, ugy a kukoricát már a vetés előtt összekeverhetjük a borsóval (mert hektolitersúlyuk körülbelül egyforma), vagy pedig előbb elvetjük a tengerit s reá keresztirányban a borsót. Ami a keverék arányát illeti, 2 rész tengerire 1 rész borsót számíthatunk. A sűrű vetésű kukorica holdankénti vetőmagmennyisége vidékenként s a kukorica fajtája sortávolsági stb. szerint változó és kat. holdanként 80—120 liter között ingadozik. Tegyük fel, hogy tiszta csalamádé vetésére k. holdanként 100 liter magot használna, akkor a keverékvetés esetén ezen mennyiség kétharmad része tengeriből, egyharmad része borsóból állana.

Ami a magborsó termesztését illeti, ezt kora tavasszal 24 cm. sortávolságra vetve, 1—2 kapálásban részesítjük. A második kapálás helyett töltögethetünk, mely eljárással részben pótoljuk a karózást. A borsót a talajviszonyok szerint 4—6 cm. mélyen kell elvetni. Aratása lesarlózással vagy nyűvétéssel történik. A magborsó közé jó egy kis zabot keverni, mely támaszul szolgál.

+ Igás-állatoknál a legtöbb sérülést a rossz szerszám, vagy ennek helytelen alkalmazása okozza. Lovaknál a szűk vagy túl nagy nyereg, hám vagy kumet horzsolásokat, zúzódásokat okoz, míg szarvasmarhánál az egyenetlen, rossz fekvésű járom okoz töréseket. Első teendők az legyen, hogy az igát az állat testéhez igazítsuk, még pedig úgy, hogy azok szabályosan feküdjenek a testre, sehol se szorítsák azt, vagy ne lötyögjenek rajta. S a szerszámoknak tisztáknak kell lenniök s a jó szerszám ezenfelül sima és puha legyen, mert a káros szerszám a folytonos nyomás és surlódás következtében sérüléseket okoz. Szabály az is, hogy az igás-állatokat csak megfelelő rendszeres etetés, itatás és tisztítás után szabad befogni.

+ Diszbokrok metszése. A diszbokrok kezelésénél sokszor igen helytelenül járnak el a dologhoz nem értő munkások. A legszembetűnőbb disztől fosztják meg a bokrot. Rendszerint minden fiatal hajtást levágnak, többnyire 2—4 szemre. Ilyen bokrok természetesen sohasem hozhatnak viragot, továbbá néhány és mulva seprűhöz kezdenek hasonlítani. Csak nagyon kevés fajta bírja el ezt a durva kezelést. Akinnek van hozzávaló ideje, az csak ritkittassa bokrait, azaz egynegyedét vagy felét a régi ágaknak vágja le. Ezzel azt érjük el, hogy évente dusan fognak virágozni bokraink és az a további előnyünk kínálkozik, hogy a bokrok minden negyedik évében teljesen felujulnak, ami városi kerteknél megbecsülendő.

+ A tatárka mint zöldtakarmány. Virágzás előtt és közben a tatárka és zöldtakar-

mány tehenek számára. Ha a tatárka nagyon buján áll, akkor szükséges, hogy kevés szénát tessünk fel vele egyidejűleg. Ha a tatárka már elvirágzóban van, akkor csekély mennyiségben tessük fel és adjunk melléje dusan más takarmányt. Ha a takarmányozás oly későn történik, hogy már egyes érett magvak képződtek, akkor némely állat elkabul; sőt az ugynevezett tatárkabetegség a sertéseknél és juhoknál gyakori. A tatárka tápértéke különben csekély, emészthető tojásfehérje tartalma felényi sincs olyan, mint a vörös lóheréé. A tatárka magában mindig nedves takarmánynak jelzendő. Ha a tatárkát zöldtakarmánnyul akarjuk az állatoknak adni, akkor legjobb lesz azt ugyanolyan mennyiségű csalamádéval keverni. Ily módon feletetve és különösen, ha még kevés fehérjetartalmu erőtakarmányt adunk hozzá, kitűnő eredményt is érhetünk el. Ajánlatos továbbá a tatárkát csibehurral vagy zöldbükkönnyel keverni. Legjobb, ha a zöldtakarmányozás céljából mindjárt keveréket természetünk.

+ A tiszafa mérgező hatása. A tiszafa — Taxus baccata — mérges anyagokat tartalmaz, amely mérgező erő hatása, hogy az a kevés, ami 500 gramm zöld lombban foglaltatik, képes 10 perc alatt megölni egy nagy szarvasmarhát is. Nemrégiben történt meg, hogy egy gazdaságban a tehenek ráakadtak a tiszafákról lenyesett lombokra s abból ettek. Másnap reggelre az egyik tehen annyira rosszul lett, hogy — húsát megmentendő — levágták s a boncoláskor ott találták a bendőjében a félig megemésztett tiszafalombokat. Még másik 4 tehen is megbetegedett, tisztán mutatva a mérgezés tüneteit, — időnként reszkettek s görcsös vonaglásban összeestek. Majd nemsokára jobban lettek s mintha semmi bajuk sem lenne, enni kezdtek, pár óra múltán azonban újra jelentkeztek a görcsös tünetek s ez ismétlődött 2 napon át, mikor végre a tehenek az alkalmazott gyógyszerek hatására meggyógyultak. Kezdetben meleg tejet és olajat öntöttek be a betegeknek, később kalium bicarbonicumot kaptak orvosi rendelre. A tiszafa mérges anyagai nem rontják meg az állat húsát, föltéve, hogy kellő időben gyógykezelés alkalmaztatik — s ezért az esetleges kényszerűségből levágott állatok húsát felhasználható. Okvetlenül szükséges azonban hogy levágás előtt szakértő állatorvos vizsgálja meg az állatokat.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Állatforgalmi korlátozások. A m. kir. földmívelésügyi kormány a kereskedelmi kormányal egyetértőleg újabbán a következő állatforgalmi korlátozásokat rendelte el: Magyarországot illetőleg a sertésvesztnak Ausztriába történt behurcolása miatt tilos a sertéseknek Ausztriába való bevitele Abaujtornamegye szikszói járásából, Aradmegye kisjenői járásából, Bácsmegye topolyai járásából, Békésmegye gyulai járásából, valamint Gyula r. t. városból, Beregmegye tiszaháti járásából, valamint Beregszász r. t. városából, Biharmegye cséffai járásából, Borsodmegye mezőcsáti járásából, Csanádmegye mezőtovácsaházi járásából, Csongrádmegye tiszáninneni járásából, Fejérmegye adenyi és sárbogárdi járásából, Fejérmegye Kiskontmegye rimaszombati és tornaalfai járásából, valamint Rimaszombat r. t. városból, Hevesmegye egri, hevesi és pétervásári járásából, valamint Rimaszombat r. t. városból, Kükkölmegye medgyesi járásából és Medgyes r. t. városból, Nógrádmegye balassagyarmati, füleki, losonci és sziráki járásából, valamint Losonc r. t. városból, Pestpilissoltfőkisunmegye dunavecsei, gödöllői, monori és váci járásából, valamint Vác r. t. városból, Somogy megye lengyeltői járásából, Szabolcsmegye dadai

alsó, ligetaljai és nagykaljai járásából, valamint Nyiregyháza r. t. városból, Szatmármegye csengeri járásából, Szilágymegye szilágycseh, tasnádi és zilahi járásából, valamint Zilah r. t. városból, Temesmegye detlai, fehértemplomi és verséci járásából, valamint Fehértemplom r. t. városból, Tolnamegye duna-földvári és tamási járásából, Torontálmegye bánlaki, csenei, nagykikindai és nagyszentmiklósi járásából, valamint Nagyikinda r. t. városból, Veszprémmegye pápai járásából, valamint Pápa r. t. városból, Zalamegye letenyei, nagykanizsai, novai, pacsai, zalaegerszegi és zalaszentgroti járásából, valamint Nagykanizsa és Zalaegerszeg r. t. városokból, Zemplémmegye sátoraljaujhelyi járásából, valamint Sátoraljaujhely r. t. városból, továbbá Győr és Versec t. j. városokból. Horvát- és Szlavonországokat illetőleg a ragadós száj- és körömfájás Ausztriába történt behurcolása miatt tilos a hasított körmű állatoknak Ausztriába való bevitele Varasdmegye krapinai és pregadai járásából. A sertésvésznek Ausztriába történt behurcolása miatt tilos a sertéseknek Ausztriába való bevitele Pozsegamegye pozsegai járásából, valamint Pozsega városból, Varasdmegye novimarofi és zlatari járásából, végül Verőcemege verőcei járásából.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Kolozsmegyei gazdák értekezlete.** A kolozsmegyei gazdasági szakosztály választmánya április hó 25-én Kolozsvárt gyűlést tartott Dózsa Endre alispán elnöke alatt. Bejelentették, hogy az E. G. E. tavaszi közgyűlésén a szakosztály elnöke Dózsa Endre alispán, alelnöké pedig Barcsay Tamás nagybirtokost és dr. Páter Béla dkanémiai igazgatót, előadóvá dr. Cséser Lujos gazdasági tanárt választotta meg 3 évi ciklusra. Fekete Antal györgyfalvi szövetkezeti elnök a gazdakörök nevében melegen üdvözli az elnökséget. Több közigazgatási ügy tárgyalása után elhatározták: hogy a tavaszon 3 községben szántásversenyt tartanak; 6 községben kukorica *sormivelési* versenyt rendeznek, ezzel kapcsolatban a kezébe veszi a szakosztály az 1913. februárban Budapesten tartandó orsz. kukoricakiállítás kolozsmegyei csoportjának rendezését és a kivitellel Juhász Árpád tanárt bízzák meg; gazdakörök részére tanulmányi kirándulást rendeznek a brassói orsz. állatképzés megtekintésére májusban és júniusban a síófoki gazdakongresszusra. A gazdasági egyetemes orsz. szövetségébe való belépést elhatározzák s végül az alispán indítványára a létező elnököt gróf Bánffy Miklóst egyhangulag a szakosztály *tiszteletbeli elnökévé* megválasztották.

— **Országos kukoricakiállítás.** Az O. M. G. E. által 1913. év február hónapjában a földművelésügyi miniszter támogatásával rendezendő országos kukorica kiállítás részvételi felhívását most küldötte szét Jeszenszky Pál kir. tanácsos, ügyvezető titkár, az ország jelentékenyebb kukorica termesztoi részére. A kiállítás részvételi módzatait tartalmazó felhívás a kiállítás céljainak különböző irányai szerint az egyes termelőknek a következő kísérletek végzését ajánlja: 1. A vidéken általánosan termesztett kukoricafélések között ugyanolyan művelési eljárás mellett összehasonlító kísérlet végzendő, különös tekintettel arra, mely féleség válik be legjobban a termésmennyiség, minőség és beérés szempontjából. 2. Kísérletek végzendők ugyanazon fajtaikkal arra nézve, hogy melyik művelési eljárás (töltőgető, amerikai, Hermann-féle, a vidéken szokásos, fészkes, barázdás stb.) mennyire vált be, illetve milyen eredményt adott. 3. Trágyázási és műtrágyázási kísérletek végzendők az egyes fajtaikkal. 4. Grafikai kimutatás készítenő az egyes művelési és trágyázási eljárások jövedelmi eredményeiről. 5. A kukoricane-

mesítéssel foglalkozók által a nemesített fajtulajdonságainak, termés- és jövedelmi eredményeinek feltüntetésével a nemesítési eljárási módok bemutatandók. 6. Jövedelmi eredmények készítenők a házilag, felesen, harmadosan termesztett kukoricáról. Most állunk a kukorica elvetési idejének küszöbén, amidőn a termelőknek el kell határozniok magukat, hogy a kiállításon mily szempontból kívánnak résztvenni. Felkérjük ezért a termesztoiket, hogy közöljék a rendezőbizottsággal, milyen kísérletekre vállalkoznak, miután minden résztvevő a végzett kísérletek szerint más és más bejelentő lapot kap. Addig is azonban, amíg a bejelentő lapokat megküldhetik, a kiállításon résztvenni szándékozó termesztoiknek pontos feljegyzéseket kell teljesíteniök a vetés, kikelés, egyezés, kapálás, töltőgetés, virágzás, érés idejére, valamint a csapadékviszonyokra vonatkozólag. Továbbá szükséges, hogy a kísérlet céljaira beállított parcella pontosan felméréssék, mert pontos eredményeket csak így lehet feltüntetni. A kiállításon minden egyes résztvevő 2 korona bejelentési díjat és később megállapítandó térdíjat fizet. A bemutató díjazással kapcsolatos. A részletes tájékoztatót most véglegesíti a rendező bizottság.

— **Nemzeti birtokpolitika Síófokon.** E címen a «Gazdaszövetség» a következőket írja: A Darányi-féle telepítési javaslat életbeléptetése elodázhatatlan következménye nemzeti birtokpolitikánknak. Ez a kívánság mind nagyobb erővel lép előtérbe, mert a gazdatársadalmi szervezetek s az altruista szövetkezeti mozgalom révén megindult szociális birtokpolitika hatalmas támaszt s egyedüli orvosszert nyerne benne az uzsorás és az idegen kéz birtokpolitikája ellen. A gazdatársadalom nem igazodhatik agrárpolitikájában a pártpolitika szeszélyeihez s ha a pártpolitika más-más utakra terelődik is, a gazdák soha föl nem adták és föl nem adják a Darányi-féle telepítési javaslat napirendre tűzése iránt hangoztatott követeléseket. Legnagyobb szerű és félreérthetetlen kifejezője lesz ennek a kívánságnak a síófoki országos gazdaggyűlés, amelyen ezer és ezer kiküldött százezrek nevében foglal állást a nemzet birtokpolitika törvényhozási biztosítása mellett.

— **A vármegyei gazdasági egyesületek szervezkedése.** Ismeretes dolog, hogy a f. évi állami költségvetésbe felvett 200.000 koronás többletet a földművelésügyi kormány a vármegyei gazdasági egyesületek adminisztratív kiadásainak fedezésére kívánja fordítani oly módon, hogy bizonyos feltételek mellett, 10 esztendőn át élvezzék az egyesületek az eképpen állandósított segítséget. Tekintve, hogy az állami segítség elnyerése folytán a gazdasági egyesületeknek bizonyos egységes működést kell ezután kifejteniök, szükségessé vált, hogy ennek az egységes működésnek programját egy elnöki értekezleten állapítsák meg. Ezt az értekezletet, Károlyi Mihály grófnak, az OMGE. elnökének kérdésére, folyó hónap 28-án (vasárnap) délelőtt 10 órakor tartják meg a Köztelek nagytermében. Az értekezlet után testületileg tisztelegnek az elnökök Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter előtt, hogy jóindulatu gondosságát megköszönjék.

— **A nép gazdasági oktatása.** A Bihar-megyei Gazdasági Egyesület a fél folyamán 28 községben 4.800 kisgazda előtt tartott előadást a mezőgazdaság időszerű kérdéseiről. Négy községben, Sápon, Okányban, Sarkadkereszturon és Komádiban háziipari tanfolyamot rendezett. A tanfolyamot 90 munkás látogatta. Készítettek 1283 háziipari tárgyat. Bihar-kereszturon, Csöknyön, Beregböszörményben és Bihartordán kosárfonó telepet és beváltó műhelyt alakítottak. Az itt lekötött munkások 17.000 darab háziipari tárgyra kaptak előleget.

— **Az 1912. évi első komlójelentés szerint Segesvár vidékén márciusban már mindenütt meg lehetett kezdeni a komlósokban a munkát.** A karók felállítása, a komló metszése és az ültetvények elhelyezése után szépen sarjadzottak a fiatal komlóhajtások, míg egy reggelre nagy időváltozás állott be s azóta majdnem naponta hull a hó. A szeles időjárás mellett erős hideg állott be. A fiatal komlóhajtásokat tönkretette a fagy. A talaj annyira nedves és vízzel telített, hogy földmunkára egyhamar gondolni sem lehet. Az őszi vetések is sárgulni kezdenek s a tavaszi munkákat nem lehet befejezni. Árvi-zek vannak mindenütt. A mezei utak járhatlanok. A jobb, szárazabb s melegebb időjárást alig várják a gazdák.

— **Az OMGE. szociális bizottságát Mailath József gróf május 3-án délután 4 órára ülésre hívta össze,** melyen Rubinek Gyula az egyesület igazgatója tart nagyobb előadást a faluról.

— **Nemzetközi mezőgazdasági gyűlés.** A német mezőgazdasági szövetkezetek darmstadti központja május hónap 21. é 22. napjain tartja harmadik nemzetközi kongresszusát Baden-Badenban. A gyűlés a szövetkezeti élet legfontosabb kérdéseivel foglalkozni. Napirenden szerepel a szövetkezetek ellenőrzésének kérdése, a különféle országok szövetkezeti oktatása, a hitelszövetkezetek fejlődése, a német falvak villanyvilágítással való ellátása szövetkezeti uton, a hűtőházak és hűtőkészülékek ügye stb. Magyar szempontból különösen két kérdés kelt nagyobb érdeklődést. A bérlőszövetkezetekről és a földbirtok tehermentesítéséről Bernáth István a Magyar Gazdaszövetség igazgatója, a magyar hitelszövetkezeti eredményekről pedig Seidl Ambrus az Országos Központi Hitelszövetkezet igazgatója fog a darmstadti központ kongresszusán előadást tartani.

— **Az első országos kukoricakiállítás,** melyet az OMGE. a folyó évi kukoricatermésből 1913 február hónapjában rendez Budapesten, a termesztoik körében élénk érdeklődést keltett. Naponta érkeznek a rendező bizottsághoz bejelentések. A termelők az összehasonlító kísérletekre szép számban vállalkoztak, versenyre kelve a kitűzendő díjakért. A földmivesiskolák és a gazdasági akadémiák gazdasági majdnem valamennyien bejelentették részvételüket. Kívánatos, hogy azok a termelők, akik a kiállításon részt kívánnak venni, de eddig még ezert szándékukat nem jelentették be, részvételi szándékukról értesítsék a rendező bizottságot (Budapest, IX. Köztelek-utca 8.), hogy annak idején a bejelentő lapokat megküldhessék címükre.

— **A szövetkezetek szövetségének gyűlése.** A Magyarországi Szövetkezeti Szövetsége 16-án tartotta közgyűlését Mailath József gróf elnöke alatt. Schandl Károly dr. titkár terjesztette elő a jelentést, amelyet a zárszámadásokkal egyetemben Kögl Béla dr. (Écska) felszólalása után jóváhagytak. A választások során Dömötör László dr. indítványára elnöké egyhangulag Mailath József grótot, igazgató tanácsi tagokká Bernát Istvánt, Darányi Ignácot, Emödy Józsefet, Rubinek Gyulát, Eszterházy Móric grótot, Mészáros Istvánt (uj), a számvizsgáló-bizottság tagjail Pajor Ignácot, Végh Jenőt, Vikár Bélát választották meg.

— **Hitelszövetkezeti kongresszus.** A hitelszövetkezetek országos nagygyűlését Horváth János dr. számolt be a múlt évi kongresszus határozmányainak a végrehajtásáról. A jelentést egyhangulag jóváhagyták. Azután Gaál József (Keszthely) tartott felolvasást a földbirtok szövetkezetekről. Az érdekes előadást a magyargéczi szövetkezet kiküldöttének indítványa követte. Ezt holnap tárgyalják érdemlegesen. A gróf Károlyi Sándor-alap kezelő bizottságnak je-

lentését, amely szerint az alaphól a múlt évben 40 szövetkezeti tisztviselő gyermeke nyert ösztöndíjat, 50 szövetkezeti tisztviselő 100—150 koronás segélyben részesült, egyhangulag tudomásul vették. Végh Jenő igazgató a vidéki szövetkezeti tisztviselők részére alakítandó nyugdíjalapra vonatkozó alapszabálytervezetet ismertette. A tervezetet elfogadták. Végül megválasztották a nyugdíjintézet intéző-bizottságát, névszerint Arany Gusztáv (Pacsér), Gaál József (Keszthely), Szép Lajos (Kürth), Vávra Ádoston (Jókeő), Dávid Lajos (Szentlászló), Zombory Kornél (Kőreczke), Korócz József (T.-Berczel), Gidófalvy István (Kolozsvár), Brösztel Lajos (Margitta), ifj. Nagy András (Urmös), Hauber Nándor (Marosszó), szövetkezeti vezetőket s kiegészítették a kongresszusi választmányt.

— **Országos állatkiállítás Brassóban.** Az «Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület» május hónap második felében Brassóban a földművelésügyi kormány támogatásával főleg a romániai piac megszerzése végett országos állatkiállítást rendez. A kiállítás igen nagyarányúnak ígérkezik, amiért is Brassó város tanácsa a kiállítás céljaira a város közepén a várhegy alatti nagy tereft engedte át. A pavillonok 700 darab szarvasmarha és 300 darab ló befogadására készülnek, míg a kisebb állatok más alkalmas helyeken nyernek elhelyezést. Az építkezések megkezdődtek.

— **Hajókirándulás Siófokról.** A Magyar Gazdaszövetségnek Darányi Ignác elnöklésével június 19-én, szerdán Siófokot tartandó országos gazdaggyűlésére folynak előkészületek ugy a középpontban, mint a balatonbarti rendezőség körében. A rendezőség megállapodott a Balaton-tavi Hajós-Társasággal, hogy a nagygyűlés napján, június 19-én és másnap, június 20-án Siófokról a Balatonpart legszebb helyeire, így Balatnfüredre, Badacsonyba, Keszthelyre, Balatonalmádiba külön hajókirándulások lesznek, hogy az ország gazdái a Balatonpart legszebb helyeivel is megismerkedhessenek. A hajókirándulásokon való részvétel végett a nagygyűlés meghívóinak szétküldése után a siófoki rendező-bizottságnál kell jelentkezni.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

TOKAJI LÁSZLÓ.

ALAP AZ ERD. GAZD. EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET nyújt.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG elfogad

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

10% azaz tíz százalék díjvisszatérítést ad

Gazdák Biztosító Szövetkezete

mindazon biztosított tagjainak, kik 1911. évben akár egy, akár több évre nála jégkár ellen biztosítottak, ha 1912. évben ismét a Szövetkezetenél fognak jégkár ellen biztosítani.

Igazgatóság:

Budapesten, VIII., Baross-utca 10.

Vezérképviselőségek: Arad, Budapest, Brassó,

Debrecen, Kaposvár, Késmárk, Karlóca, Kolozsvár, Kómárom, Lőcs, Miskolc, Nagybécskerek, Pozsony, Szeged, Székesfehérvár, Temesvár.
Főképviselőségek: Békéscsaba, Dicsőszentmárton, Eger, Homonna, Ipolyág, Kassa, Kovászna, Kapuvár, Maróvásárhely, Nagyvárad, Nyiregyháza, Pápa, Pécs, Szabadka, Szombathely, Szekszárd, Tapolca, Veszprém, Zombor, ahol bővebb felvilágosítások kaphatók és biztosítási ajánlatok benyújthatók.

Nr. 514—1911.

a. f. c. sc. d.

Földbirtok és malomhaszonbérleti hirdetmény.

Alulírott igazgató választmány irodájában **Naszódon 1912. évi július hó 10-én délután 4 órakor** a naszódvidéki központi ösztöndíj alap tulajdonát képező következő csicsókereszturi (Szolnok-Doboka vármegyében) ingatlanoknak 12 évre (1913—1925.) haszonbérbeadása iránt zárt írásbeli ajánlatokkal árverés fog megtartatni és pedig:

1. A csicsókereszturi 124 számú telekjegyzőkönyvben A + 1—3, 6—14, 17—19, 21—51 rendszám alatt foglalt ingatlanok és pedig:

- a) belső házhely, udvar és kert 9 hold 1547 négyzetes öl;
- b) 140 hold 875 négyzetes öl szántóföld az 1912. évbéli 100 nagyvékás őszi buza-vetéssel.
- c) kaszáló 55 hold 971 négyzetes öl.
- d) 4 holdnyi szőlőhely, melynek művelése megszüntetett,
- e) legelő 187 hold 1383 négyzetes öl,
- f) terméketlen föld 35 hold 1523 négyzetes öl: lakházak, gazdasági épületekkel,
- g) a csicsókereszturi 2, 14, 19, 39, 55, 66, 67, 68, 75, 85, 106, 129, 137, 138 és 139 számú telekjegyzőkönyvben bejegyzett 15 curialista, kik közül 14 köteles évenként 90 tenyeres napszámot, egy pedig 90 ökrös napszámot szolgálni saját élelmén, hasonlóképen 10 csicsókereszturi lakos, kik az alappal szerződési viszonyban állanak és öt 90—90 tenyeres napszámot, mások kevesebbet is szolgálnak és más munkát végeznek.
- h) a vadászati és halászati jogok.

A kikiáltási ár mint évi haszonbér 10000 koronában van megállapítva.

2. Öt kövü lisztelő malom a hozzátartozó és a 124 számú telekjegyzőkönyvben 185, 186, 187 és 188. helyrajzi szám alatt felvett ingatlanokkal.

A kikiáltási ár, mint évi haszonbér 2000 koronában van megállapítva.

A zárt írásbeli ajánlatokhoz bánatpénzzül a kikiáltási ár 10%-a készpénzben csatolandó.

Ajánlattevő ajánlatában tartozik nyilatkozni, hogy az árverési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Az árverési és szerződési feltételek az alapok irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A naszódvidéki központi iskola és ösztöndíj alapok igazgató választmányától:

Naszódon, 1912. évi április hó 4-én.

2734

Elnök: **Dr. D. Ciuta** s. k.

Titkár: **Dr. Simon Nestor** s. k.

Sárga herélt, 175 cm. magas, 11 éves ló,

báró Bánffy Ernő kolozsborsai ménéséből, apja Souvenir angol t. v., anyja Sirene, Miskolcon

800 kor. eladó,

Kitünő vadászló, nagyon kitartó, nyugodt, megbízható.

Cim:

Denk Gusztáv

huszárfőhadnagy, Miskolc

Városház-tér 2. sz.

2732

Pinzgau

fajbika,

2 éves, szép állat,

eladó.

Megkeresések:

Farkas Sándor

ref. paphoz Fejérdre

(u. p. Kolozsvár.)

2736

Kwizda
Ferencz János

az osztrák magyar csász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkekben való szállítója, kerületi gyógyszerész.

KORNEUBURG-BAN WIEN MELETT.

Kwizda-féle Restitutions-fluid

mosóvíz lovak számára. Egy liter ára 2 K 80 fill. Ötven év óta van használatban az udvari, valamint versenyistállóban a lovak izmainak erősítésére, fárasztó mentek előtt és után, fűszódásoknál és az ismök merevedésénél stb. Lovat a trámingben bámulatos eredmények felmutatására képesíti

a Kwizda-féle Restitutions-fluid. Címke és csomagolás védve; valódi csak az alatt látható védjegyvel. Főraktár: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerésznél, Király-utca 12. szám, Andrássy-út 26. szám. **Budapest,**

KWIZDA SZABADALMAZOTT PNEUMATIKUS DOKAVÉDŐ SZALAGLÉGPÁRNÁVAL. | BOKAVÉDŐ SZALAGOK.

GUMMIBÓL csak fekete színben, szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 nagyságban állítatik elő és pedig bal és jobb lábba.

A bokára, a—b-ig mérve, melynek kerülete

20—22 cm., megfelel az 1. sz.	25—27 cm., megfelel a 3. sz.
23—24 cm., megfelel a 2. sz.	28—30 cm., megfelel a 4. sz.

3660 III.

A szabad. bokavédők árai:

Szürke színben darabként: Fekete, barna vagy fehér színben drbként:

1. sz. K 6.00	2. sz. K 6.50	1. sz. K 6.50	2. sz. K 7.00
3. sz. K 7.00	4. sz. K 8.00	3. sz. K 7.50	4. sz. K 8.50

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve és naponkénti postai szétküldés a főraktár által: KWIZDA FERENCZ JÓZSEF cs. és kir. udvari száll., kerületi gyógyszerész, KORNEUBURG Wien mellett.

Kérjük gyárunkat megítogatni.

Az összes 2681 l.

Gépek és formák
homok értékesítésére.

Cementtörcserépgyártógépek, betonürtömbgyártógépek, cementfalazótéglyagyártógépek, cementalagcsőgyártógépek.

F O R M Á K

csatornázási csövek, lépcsők, kerítésoszlopok stb. előállítására.

K Ö T Ö R Ö K. P R É S E K
B E T O N K E V E R Ő K.

L. C. M.—Cementfestékek.
Különlegességi gépgyár.
Dr. Gaspary & Co. Markranstädt,
Leipzig mellett (Németország).

443 sz. árjegyzék díjmentesen.

Szuperfoszfátot

és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

2666

Műtrágyát
Értékesítő
Szövetkezet

Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

Eladó

a magyarigeni kincstári birtokon:
6000 drb. I. osztályu és
16000 drb. II. osztályu
gyökeres Riparia Portá-
lis szőlő vessző.

Az első osztályunak ezre 32 kor.
a másodosztályunak ezre 16 kor.
Megrendelhető a m. kir. vincel-
lér iskola igazgatóságánál

Nagyenyeden.

2733

A LEGNAGYOBB ÁLLAMI ÉS ELSŐ DIJAKKAL KITÜNTETVE

Bogyay Gyula tájkertésze
tájkertész és kertépítő
BUDAPES T

Telefon 25—33. Kerttechnikai iroda: Telefon 25—33
2278 **VII., Gizella-ut 15.**
(Lakás: Stefánia-ut 1. szám.)

Uradalmi számadások
átvizsgálását elvállalja e téren
nagy gyakorlattal bíró 2584
szakember.
Cím a kiadóhivatalban.

Elsőrendű BENZINLOKOMOBILOK

szolid és erős kivitelben

Warchalowski J. motorgyár magyarországi fiókja

Budapest,
VI., Váci-körút 37. szám.

Gyár:
Wien III., Paulusgasse 3.

Legrégibb speciális motorgyár. 3000 motorunk üzemben.
Kedvező fizetési feltételek. — Költségvetés és mérnöki látogatás díjmentesen.
Fekvő- és állóhengerű benzinmotorok, magasnyomású nyersolajmotorok.

2685

2686

Ha „FORHIN“-nal permetez,

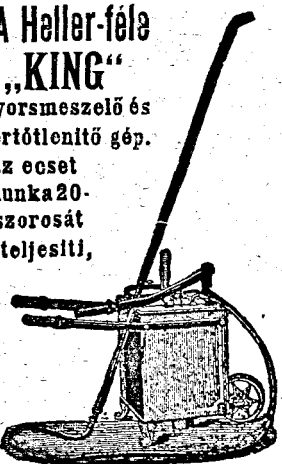

I-SZOR
kevesebb
a gond,
II-SZOR
kevesebb
a munka,
III-SZOR
kevesebb
a munkabér!

mert a „FORHIN“ a
sokszorta megjavított
bordói keverék
kész állapotban nagyon erősen tapad a nedves levélre is
Bármily harmatnál permetezhet vele. Semmi üledéke nincs
Számítalan elismerő nyilatkozat!
Gyártjuk az eddig Dr. Aschenbrandt
szabadalmát képezett **Rézkenport és bordói port is.**
FORHIN-gyártó, Budapest,
VI., Váci-ut 93.
kérjen ingyen és bérmentve leírást.

A Heller-féle „KING“

gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép. az ecset munka 20-szorosát teljesíti,

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „KING“ kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítő-gép-sokoldalú használhatósága miatt egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető. A szivattyúk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. »KING« tömlővezetékekkel többet teljesít, mint 20 ember ecsettel és mindenféle állványozás és előmunkálattal feleslegessé tesz.

Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.

Gyártók azonkívül: 2684

Pittore és Triumph

nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyút asonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két vagy háromágú (szóróval)

60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER, Bécs, II., Prater Schrotzberg-Strasse 1.

Kérjenek leírást.

Képviselek kerestetnek.

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTÁR és HITELBANK Részvénytársaság

Irodák:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám. (Saját házában.)

Üzleti órák reggel fél 9-től déli fél 2 óráig.

Áruraktári osztály a pályaudvar mellett Baross-tér 3. szám.

Zálogház: Király-u. 3. szám alatt.

Betétkeket elfogad könyvecskékre vagy folyószámlára előnyös feltételek mellett és azokat rendszerint felmondás nélkül fizeti vissza.

Leszámit váltókat, kisorsolt és egyéb értékeket mérsékelt kamattal mellett.

Jelzálogkölcsonőket készpénzben ad

2004

ház- és földbirtokra

10-60 évig terjedő időtartamra a legelőnyösebb kamat és tőketörlesztési hányad mellett.

Jelzálogkölcsonőket konvertál igen előnyös feltételek mellett és minden ilyen ügyletet a lehető leggyorsabban bonyolít le.

Értékpapírokat vesz és elad, ezek eladását közvetíti.

Utalványokat állít ki külföldi piacokra.

Árukra előlegel ad készpénzben, ha azok áruraktáraiba be vannak tárolva.

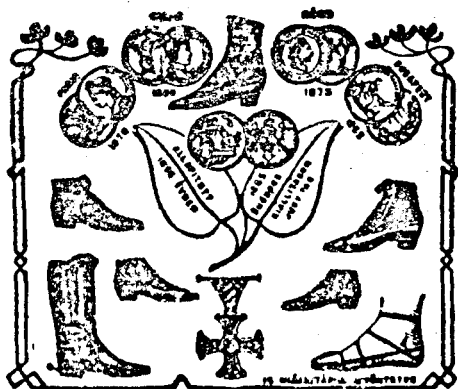
Áruk botárolását, kezelését és eladását elvállalja előnyös feltételek mellett.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁRT, Szentegyház-utca 3.

Ajánlja általánosan elismert saját műhelyében készült

FÉRFI és NŐI CIPŐ RAKTÁRÁT.

Vidéki megrendelések mérték után de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével a legjobb anyagból és divat szerint lehetőleg gyorsan teljesíttetnek.

2019

500-1500 hold körüli

eladó

Birtokot

Keresek

Megvételre!

sürgősen. magyarul a vidéken, vasut közelében, parkkal, urilakkal, jó gazdasági épületekkel. A birtok felerészben erdő is lehet.

Sürgős ajánlatokat, lehetőleg direkt az Erdélyi Gazda kiadóhivatalához kérem „J. H.“ jelige alatt beküldeni.

2651

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőköltöző fonalat vásároljon a

30 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest,

Nádor-utca 31-33. A Fischer-féle szőlőköltözőfonál

jobb és olcsóbb, mint a raffia. — Pontos, szolid

szolgáltatás. Ponyvaköltöző leírást. — Tessék ajánlatot kérni.

A „Nagyszabeni Földhitelintézet“-től

10-50 éves lejáratu

olcsó ingatlan jelzálog-kölcsonőket, szerzek convertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyáltalán az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teherállapotokat. gyors és költséget kímélő eljárással.

A „Nagyszabeni Földhitelintézet“-től

adó- és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadékkal alkalmas, a főszerdéken is jegyzett 50 év alatt kisorso andó

4 1/2 %-ot tisztán jövedelmező zálogleveleket. A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszabeni és a „Kolozsvári Kereskedelm. Banknál“ kifizettetnek

2018

A legmegbízhatóbban közvetitem:

magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeiük adás-vételi ügyleteit.

Telefon: 859. sz.

Erdélyi erdő-, faanyag- és bányaügynökség

GOMBOS BENŐ Kolozsvár, FERENCZ JÓZSEF-UT 13. SZÁM ALATT.

A „Nagyszabeni Földhitelintézet“ kizárólagos ügynöksége.